

ЕКСПЕРИМЕНТ З ПЕРЕВІРКИ ІНТЕРАКТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ЗА КРИТЕРІЯМИ І ПОКАЗНИКАМИ

Сікора В. В.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Постановка проблеми. У вітчизняних провідних документах (Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012–2021 рр., Закон України «Про вищу освіту», Закон України «Про фізичну культуру і спорт», Концепція загальнодержавної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на 2012–2016 рр. та ін.) виокремлено певні засади навчання фахівців в галузі фізичної культури і спорту. На наш погляд, сучасному суспільству потрібні майбутні вчителі фізичної культури, які постійно готові вдосконалювати професійні компетентності, здатні впроваджувати інтерактивні технології, опановувати інформаційно-комунікаційні технології. Саме тому суспільство підвищує вимоги до якості навчання майбутніх учителів фізичної культури, формування в них під час навчання інтерактивної компетентності.

В межах нашого дослідження заслуговує на особливу увагу експериментальна перевірка педагогічних умов у процесі навчання майбутнього вчителя фізичної культури. Т. Ф. Матвійчук [1], О. В. Онопрієнко [2], В. М. Папуча [3], А. В. Чепелюк [6] здійснили певні експериментальні розвідки щодо результативності процесу навчання майбутніх учителів фізичної культури. Проведений аналіз наукової літератури з проблеми експериментального впровадження підтверджує, що у попередніх дослідженнях пропонувалися інші критерії і показники перевірки ефективності навчання майбутніх учителів фізичної культури.

Мета дослідження полягає у визначенні критеріїв і показників експериментальної перевірки ефективності педагогічних умов формування інтерактивної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури.

Виклад основного матеріалу. Під час експериментального дослідження, яке відбулося у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С.Сковороди, в експерименті брали участь 170 студентів факультету фізичного виховання і спорту: експериментальна група (ЕГ) – 134 студента і контрольна група (КГ) – 136 студентів.

Мета запланованого експерименту – перевірити ефективність шляхів реалізації пропонованих нами раніше педагогічних умов формування інтерактивної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури [5]. Аналіз результатів експериментальної роботи

визначався за пропонованими нами критеріями і показниками, які й стали предметом аналізу у даній розвідці.

Першим став *мотиваційно-особистісний* критерій. Він полягав у визначенні сформованості навчальних мотивів, інтересу до навчання у ЗВО, прагнення до здобуття професії, розвитку особистості. *Показниками* його сформованості стали свідоме ставлення до майбутньої професії вчителя фізичної культури; міра усвідомлення значення навчання на факультеті фізичного виховання і спорту; сформованість комунікативної взаємодії як особистісної якості.

Другим став *змістовий* критерій опанування знань у галузі фізичного виховання і спорту, наявність практичних умінь, навичок майбутнього вчителя фізичної культури, сформованість фахових, значущих компетентностей майбутнього вчителя фізичної культури. Безумовно, стрижнем цих показників є компетенції, що характеризують здатність до інтерактивної діяльності майбутнього вчителя фізичної культури, що відображено у вимогах до студентів в освітніх програмах і сілабусах. *Показниками* його ми визначили сформованість та характер засвоєння фахових знань, умінь, навичок майбутнього вчителя фізичної культури; опанування фахових компетентностей, які характеризують діяльність майбутнього вчителя фізичної культури.

Третім став *операційно-діяльнісний* критерій визначення сформованості володіння методами, формами, засобами, прийомами організації інтерактивної діяльності. *Показниками* його сформованості стали: знання засад інтерактивної взаємодії; вміння і навички організації інтерактивної взаємодії у галузі фізичного виховання і спорту; усвідомлення і вільне володіння методами [4], формами, засобами, прийомами інтерактивної взаємодії на факультеті фізичного виховання і спорту.

Четвертим став *результативно-рефлексивний* критерій визначення, осмислення й предметного аналізу самого себе, критичного аналізу змісту й методів пізнання себе, діяльності самопізнання, спрямованості свідомості й самосвідомості на самого себе. *Показниками* його сформованості стали самооцінка; самоконтроль; саморозвиток майбутнього вчителя фізичної культури.

Для визначення рівня сформованості інтерактивної компетентності студентам було запропоновано багато діагностичних методик: дослідження мотивів вибору професійної діяльності за Є. Ільїним; дослідження мотивів навчальної діяльності студентів за А. Реаном і В. Якуніним; вивчення мотивації майбутньої діяльності за К. Замфір; усвідомлення значення навчання в університеті й на факультеті за Т. Ільїною; вивчення мотивів навчання і вибору діяльності за дослідницею В. Семиченко; визначення стратегій поведінки в конфліктних ситуаціях за Р. Фішером, У. Юрі, за опитувальником І. Амінова, А. Добровича, О. Казарцевої, В. Захарова;

оцінювання комунікативних знань, умінь, навичок за дослідницею Т. Б.Хомуленко; ефективність педагогічних комунікацій майбутніх учителів за О.О.Леонтєвим; з'ясування комунікативних здібностей фахівця за Л. Мітіною; визначення комунікабельності особистості за В. Ряховським; вивчення самооцінки за С. Будассі; вивчення самоконтролю за Г. Нікіфоровим; оцінювання саморозвитку за В. Андрєєвим; а також за авторськими анкетами і опитувальниками.

Отже, на початок експерименту у процесі анкетування, опитування, бесід, обміну думками зі студентами, тестування виявлено, що рівень сформованості інтерактивної компетентності студентів виявився не зовсім задовільним. Більшість студентів мала низький і середній рівень її сформованості. Було встановлено, що більшість студентів не мали сталої внутрішньої мотивації до навчання, до майбутньої діяльності майбутнього вчителя фізичної культури, сформованих фахових знань, умінь, навичок, фахових компетентностей, не володіла методами, формами, прийомами організації інтерактивного навчання, мала неадекватну самооцінку. Звідси виникла необхідність експериментальної реалізації обґрунтованих педагогічних умов для ефективного формування інтерактивної компетентності студентів.

Висновки. Аналіз науково-практичного матеріалу щодо формування інтерактивної компетентності, власні спостереження, окреслені засади педагогічного експерименту уможливили формулювання наступного висновку: запропоновані критерії і показники були необхідними для проведення експериментального дослідження. Перспективи подальших розвідок у даному напрямі полягають в експериментальній перевірці та зіставленні даних наприкінці експерименту щодо ефективності запропонованих нами педагогічних умов формування інтерактивної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури.

Список використаних джерел:

1. Матвійчук Т. Ф. Формування педагогічної майстерності майбутніх учителів фізичного виховання у процесі професійної підготовки: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Вінниця, 2015. 20 с.
2. Онопрієнко О. В. Формування базових професійних компетентностей майбутнього вчителя фізичної культури у процесі вивчення фахових дисциплін: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Черкаси, 2009. 296 с.
3. Папуча В. М. Формування педагогічної майстерності майбутнього вчителя фізичного виховання в процесі фахової підготовки: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Запоріжжя, 2010. 243 с.
4. Сікора В. В. Використання методів інтерактивного навчання майбутніх учителів фізичної культури при викладанні предметів циклу професійної підготовки. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. Чернігов, 154 (2), 2018. С. 69–73.

5. Сікора В. В. Інтерактивна компетентність майбутніх учителів фізичної культури: педагогічні умови її формування. Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди «Теорія та методика навчання та виховання». Харків, 2019. Вип. 47. С. 113–122. DOI: <https://doi.org/10.34142/23128046.2019.47.10>
6. Чепелюк А. В. Формування психолого-педагогічної компетентності майбутнього вчителя фізичної культури у вищому навчальному закладі: дис. канд. пед. наук: 13.00.04. Хмельницький: 2014. 271 с.

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇН У ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ

Согаконь О.А.

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

Постановка проблеми. Вихід вітчизняної освіти на загальноєвропейський рівень, гуманізація й демократизація навчально-виховного процесу у загальноосвітніх школах України, застосування нових освітніх технологій, пошук оптимальніших концептуальних підходів до розвитку національної освіти, зумовлюють зростання наукового і практичного інтересу до вивчення зарубіжного досвіду підготовки вчителів у вищих навчальних закладах. Визнання європейської інтеграції стратегічним зовнішньополітичним пріоритетом України, підписання Угоди України з ЄС про асоціацію, розробка Концепції розвитку вищої освіти на період 2015–2025 рр., прийняття нового Закону України «Про вищу освіту», висувають актуальні завдання перед вищою освітою на шляху до європейського і світового освітнього простору для забезпечення високотехнологічного та інноваційного розвитку країни, потреб суспільства, ринку праці у кваліфікованих фахівцях.

Основним завданням при підготовці фахівця фізичної культури є зміна цільових орієнтирів професійної педагогічної освіти, направлена на формування вчителя високої якості та компетентності. Підготовка фахівця фізичної культури має бути виведена на світовий рівень у контексті всебічної інтеграції України в міжнародну систему освіти та взаємообміну передовим досвідом. За роки незалежності України значно виріс інтерес вітчизняних фахівців до вивчення зарубіжних систем підготовки вчителів фізичної культури [1; 3; 4]. У європейських системах освіти спрямованість фізичної культури спирається на зміцнення здоров'я, психомоторне тренування, виховання характеру, підготовка до професійної діяльності та захист держави.

Фізичне виховання має статус обов'язкового предмету шкільної програми у 67% країнах Європи. Частота контролю змінюється залежно